

Den Haag – De Democratische Partij St. Eustatius heeft er per brief bij staatssecretaris van Koninkrijksrelaties Raymond Knops op aangedrongen de democratie op het eiland te herstellen.

Partijleider en voormalig Eilandsraadslid Frini Adelka Spanner en Koos Sneek, eveneens voormalig lid van de Eilandsraad, pleiten er voor om zo snel mogelijk verkiezingen te houden en bij wijze van overgangsfase tijdelijk wel enig toezicht van het Rijk te laten bestaan op het functioneren van de eilandsraad en het bestuurscollege.

In de brief gaan Spanner en Sneek uitvoerig in op de voortgangsrapportage die Knops voor het zomerreces naar de Tweede Kamer stuurde. De DP-leden plaatsen kanttekeningen bij een groot aantal passages in die rapportage. Zij zijn vooral kritisch over het gebrek aan transparantie, onder meer ten aanzien van nieuwe verordeningen.

Spanner en Sneek wijzen voorts op de trage voortgang van het verbeterproces terwijl – anders dan voor de ingreep van februari 2018 – er geen gebrek aan mankracht en financiële middelen is. Lees hieronder de gehele brief waarvan de Tweede Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties een kopie heeft ontvangen.

„Geachte heer Knops,

Allereerst willen wij onze bewondering uitspreken over de wijze waarop U op voortvarende wijze invulling geeft aan Uw verantwoordelijkheid als staatssecretaris belast met Koninkrijksrelaties en ook met name waar het betreft Uw coördinerende rol tussen de verschillende ministeries. Dit laatste hebben we in het verleden zeker gemist. Uw initiatieven hebben geleid tot bezoeken van meerdere verantwoordelijke ministers en staatssecretarissen aan ons eiland. Dit laatste heeft zichtbaar bijgedragen tot een helderder beeld en meer begrip bij de bewindspersonen van de situatie waarin we ons bevinden. Hiervan worden de positieve resultaten inmiddels zichtbaar.

Ook spreken wij onze waardering uit over de wijze waarop de wederopbouw na orkaan Irma is aangepakt. Meer dan 130 huizen zijn opgeknapt. De verfraaiing van begraafplaatsen, de restauratie van de Dutch Reformed Church en andere projecten hebben het aanzien van ons eiland aanzienlijk verbeterd. Het vele werk dat dit onze aannemers heeft opgeleverd en de financiële compensatie die bedrijven mochten ontvangen hebben een forse impuls gegeven aan onze eilandelijke economie.

De voornaamste reden voor deze brief is echter om U ervan te overtuigen, indien dit nog nodig is, dat het i.v.m. het slagen van de ingreep van vorig jaar 7 februari het van belang is om de lokale democratie zo spoedig mogelijk te herstellen en verkiezingen van de eilandsraad te laten plaatsvinden. Dit dient echter gepaard te gaan met een overgangsfase, waarbij er voldoende controle op en begeleiding van de raad en het bestuurscollege blijft bestaan om binnen de lijntjes te blijven kleuren. Dit laatste zoals U weet was ook onderdeel van het advies van de Raad van State op de invoering van de Wet taakverwaarlozing St. Eustatius. Deze gefaseerde terugkeer naar lokaal bestuur verhoogt de slagingskans van de ingreep en geeft een zekere vorm van garantie op een duurzaam goed lokaal bestuur voor de toekomst.

Uw rapport schetst een beeld dat op punten niet helemaal overeenkomt met de werkelijkheid en indien hieraan voorbij wordt gegaan kan dit nadelig zijn voor een goed resultaat of het niet nemen van de juiste beslissing. We willen hier graag puntsgewijs op ingaan.

Algemeen beeld

In tegenstelling met wat U schrijft schort het aan communicatie en transparantie door het huidige bestuur naar de burger toe. Town hall meetings zijn sinds vorig jaar niet meer gehouden.

De Maatschappelijke Advies Raad functioneert nauwelijks en als deze al functioneert dan wordt de bevolking niet op de hoogte gehouden. Er zijn voor deze raad voor zover we kunnen nagaan geen vastgestelde agenda's, de vergaderingen zijn niet publiek en er worden geen notulen bijgehouden althans deze worden niet bekendgemaakt. De bevolking is niet bekend met de onderwerpen die in de raad aan bod komen en op welke wijze de regeringscommissaris wordt geadviseerd. De laatste zit overigens zelf de vergaderingen voor hetgeen de adviesfunctie bemoeilijkt. Terugkeer van de eilandsraad in een overgangsfase met het publieke debat zal de transparantie vergroten waarbij ook de burger zich meer betrokken zal voelen bij de ontwikkelingen.

Het Cooperative Platform blijkt uiteindelijk niet echt te functioneren. Enerzijds dienen de leden van dit platform hiervoor de hand in eigen boezem te steken. Anderzijds bleef het hier voornamelijk eenrichtingsverkeer. Het platform stelt een vraag, de regeringscommissaris antwoordt of stelt (soms) informatie beschikbaar. Er was nooit echt sprake van een dialoog.

Wanneer je de St. Eustatius Government website bezoekt kom je weliswaar notulen van bestuurscollegevergaderingen tegen (de laatste van 28 mei) maar dit zijn veelal nietszeggende documenten omdat de achtergrondinformatie niet bekend is. Hetzelfde geldt voor de kwartaalrapportages. De laatste gepubliceerde Newsletter dateert uit 2016.

In Uw rapportage spreekt U over de start van het wegenproject. Het Cherry Tree Road project is van start gegaan aan het begin van dit jaar. Het project zou worden opgeleverd op 26 juni. Op die datum was er echter nog geen meter beton gestort, indien we het stukje fundering buiten beschouwing laten dat was gestort ter gelegenheid van het bezoek van minister Van Nieuwenhuizen van I&W. De zorgen die ook al door de leden van de commissie Koninkrijksrelaties werden geuit in september vorig jaar, waarbij de leden aangaven te vrezen dat er teveel in termen van A-16 etc. zou worden gedacht, blijken terecht te zijn geweest. Het project is te grootschalig en de procedures te bureaucratisch. Hierdoor ontkomen we niet aan de inzet van grote Nederlandse aannemingsbedrijven (met lange mobilisatieperioden) en dure consultants en wordt er onvoldoende gebruik gemaakt van de lokale expertise.

Het tweede project zou inmiddels zijn gegund. Naast wat onduidelijke geruchten is hierover weinig bij de Statiaan bekend. Ook hier ontbreekt het aan transparantie. Een voortvarende aanpak van de wegen zou *het* visitekaartje hebben kunnen zijn als een tastbare vorm van de verbeteringen waar de Statianen zo lang op zitten te wachten.

Overigens denken wij niet dat deze gang van zaken ook Uw wens was, iets waarover U zelf in het verleden ook wel hebt geklaagd. De betrokkenheid echter van een groot ministerie, waar men inderdaad gewend is te denken in termen van een A-16, staat kleinschalig denken op het niveau van de aanleg van een dorpsweggetje in de weg. Voor dergelijke projecten zou samenwerking met een Nederlandse gemeente, waar men wel op dorpsniveau kan denken, tot betere en snellere resultaten kunnen leiden.

U noemt in uw rapportage het toerismeplan. Dit laatste is een ander voorbeeld van gebrek aan transparantie. De Stataanse burger heeft geen idee waar dit plan uit bestaat.

Bestuurlijk domein

Een totale opschoning van de bevolkingsadministratie ziet U als randvoorwaarde voor het uitschrijven van eerlijke verkiezingen. Wij hebben hier een beetje een dubbel gevoel bij. St. Eustatius heeft al decennia lang bij verkiezingen moeten schipperen met een bevolkingsadministratie, die door allerhande factoren nooit optimaal is geweest. Ook gedurende de periode waarin de wet tijdelijke taakverwaarlozing van kracht is, zijn er twee maal verkiezingen gehouden, namelijk voor het Europese Parlement en voor het Kies College alsmede is er een referendum geweest. De kiezer kan zich afvragen of een juiste bevolkingsadministratie voor deze laatste twee verkiezingen en voor het referendum dan geen randvoorwaarde zou zijn geweest. Ook kunnen er vragen worden gesteld over waarom het zo lang duurt om een toch tamelijk kleine bevolkingsadministratie op orde te krijgen. In tegenstelling tot waar het eilandsbestuur voor de ingreep structureel gebrek aan had, kan het niet aan de beschikbare (externe) capaciteit en financiële middelen liggen, welke na de ingreep nu in ruime mate aanwezig zijn.

De nieuwe organisatiestructuur moet volgens Uw rapportage op 1 juli 2019 zijn ingevoerd. Deze datum is niet gehaald. Wij horen over een uitstel tot 1 september. Wanneer ook dit een randvoorwaarde is om verkiezingen wel dan niet plaats te laten vinden wordt het wel heel kort dag gezien Uw volgende voortgangsrapportage gepland voor dezelfde datum. Ook hier geldt overigens dat de vertraging niet aan de beschikbare middelen en (externe) capaciteit kan liggen, welke ook hier weer in ruime mate aanwezig is.

Terloops maakt U melding van een nieuw bestuurskantoor. Ter verbetering van het functioneren van de organisatie alsmede om de ambtenaren een aan de eisen voldoende werkplek te bieden is de bouw hiervan hard nodig. U weidt echter niet uit over de voortgang van dit toch wel belangrijke project en of er überhaupt al wel concrete plannen zijn. Ook hier laat de transparantie wat te wensen over.

Al sinds 2012 zijn er door het toenmalige bestuurscollege pogingen ondernomen voor de opleiding van specifieke personen tot Buitengewoon Agenten van Politie (Bavpol). Dit is echter nooit gelukt mede als gevolg van een gebrek aan voldoende medewerking van het Korps Politie Caribisch Nederland. Het is goed om te lezen dat inmiddels 15 personen zijn opgeleid. Overigens zijn deze personen nog steeds niet als zodanig werkzaam.

In dezelfde periode is de Belastingdienst Caribisch Nederland benaderd om de inning van de lokale belastingen op zich te nemen, omdat dit de inning ten goed zou komen. Dit verzoek is indertijd niet gehonoreerd. Goed te horen dat dit weer wordt opgepakt.

Financieel beheer

In het verleden heeft het CFT vele malen het ontbreken van een bedrag aan weerstandsvermogen in de begroting aan de kaart gesteld. Als gevolg van een gebrek aan financiële ruimte hiertoe, voornamelijk veroorzaakt door een te lage vrije uitkering, waren de opvolgende bestuurscolleges hier keer op keer niet toe in staat. Het is nu kennelijk voor 2019 ook de regeringscommissaris niet gelukt om hiervoor ruimte in de nog steeds te krappe begroting te vinden. We zien er naar uit of en hoe het de regeringscommissaris voor volgend jaar wel gaat lukken zonder en verhoging van de vrije uitkering.

In de begeleidende brief bij de begroting van 2019 vermeldde de regeringscommissaris het volgende:

“Tijdens het opstellen van de ontwerpbegroting ontstond het besef dat van de totale lasten van USD 16.000.000, ruim USD 14.000.000 uit vaste, niet of traag te beïnvloeden lasten bestaat. Hierdoor ontbreekt het aan begrotingsruimte om de jaarlijkse beheerkosten voor de openbare ruimte en gebouwen in te plannen, moeten gesubsidieerde instellingen genoeg nemen met bevroren subsidies en mist elke ruimte voor innovatie en stimulering van toerisme, duurzame economie en landbouw en een groeiend zelfvoorzienend Sint Eustatius.

Wij gaan derhalve een begroting opstellen waarin alle zaken worden opgenomen die nu zijn afgefallen en ook de kosten die voortkomen uit de meerjarenonderhoudsplanning van de kapitaalgoederen. Over die begroting gaan wij voor de zomer van 2019 met u in gesprek. OLSE zal zich inspinnen om de ontvangst van de eigen inkomsten te optimaliseren, en Nederland zal de bereidheid moeten hebben de BES-landen een vrije uitkering toe te kennen die past bij het kostenniveau dat een klein Caribisch eiland nu eenmaal met zich meebrengt.”

Het is niet bekend of dit laatste ook is gebeurd of dat hier ook sprake is van een gebrek aan transparantie. Dat als gevolg van het voorgaande de regeringscommissaris niet in staat is om weerstandsvermogen e.d. op te nemen in de begroting zou niet als criterium mogen worden gebruikt om de verkiezingen langer uit te stellen. Waar we wel bang voor zijn is dat na afloop van de ingreep een toekomstige eilandsraad en bestuurscollege met hetzelfde probleem geconfronteerd zullen worden.

U geeft het belang aan van de invoering van de rekenkamerfunctie. Volgens afspraak zou er een gezamenlijke rekenkamer komen voor Bonaire, St. Eustatius en Saba. De laatste twee eilanden hebben al een aantal jaren geleden leden hiertoe benoemd. Het is Saba die altijd alle medewerking heeft geweigerd. Dat er nog steeds geen rekenkamer is heeft niet aan St. Eustatius gelegen en kan dus eigenlijk niet als een criterium gelden om verkiezingen niet door te laten gaan.

U rapporteert dat er een aantal verordeningen zijn aangepast. Aan de invoering of aanpassing van deze verordeningen is geen publiek debat of informatie campagne voorafgegaan. Ook na

invoering van de meeste van deze verordeningen is hieraan geen ruchtbaarheid gegeven. De burger is dus niet op de hoogte van het hoe of waarom en wat het hem gaat kosten. Saillant is hier de invoering van een precarioheffing, welke tot voor kort niet bestond. Niemand weet hiervan terwijl dit toch behoorlijke financiële consequenties kan hebben voor onder meer het elektriciteitsbedrijf STUCO en het telefoonbedrijf EUTEL en als gevolg de mogelijke kosten voor de burger. Zelfs het ministerie van I&W blijkt onverwachts opgezadeld met een extra kostenposten van USD 400,000 voor gebruik van overheidsterrein t.b.v. de constructie van het nieuwe luchthavengebouw.

Deze gang van zaken kan in de toekomst worden voorkomen door de verkiezing van een eilandsraad waardoor de behandeling van dergelijke onderwerpen in de openbaarheid plaats vindt.

Tot slot

Zonder de grove taakverwaarlozing en het naast zich neerleggen van de wet van het vorige bestuur te bagatelliseren willen wij er toch op wijzen dat de (taak)verwaarlozing waarvan U spreekt over vele jaren heeft kunnen plaatsvinden als gevolg van een schrijnend tekort aan financiële middelen. Dit geldt voor de periode voor 10-10-10 als wel als voor de periode erna.

Dit laatste heeft ook zijn stempel gedrukt op de kwaliteit van het ambtelijk apparaat. Indien er niet structureel voldoende middelen beschikbaar zijn is de kans zeer groot dat de problemen zich zullen herhalen ook voor toekomstige eilandsraden en bestuurscolleges die wel binnen de wet willen opereren.

Wij hopen dat U onze kritiek en de signalering van sommige tekortkomingen als opbouwend zult zien en dat U deze zult meenemen in Uw beslissing of er binnenkort wel of geen eilandsraadverkiezingen zullen plaatsvinden. Het wederom functioneren van het democratisch bestel met raad en bestuurscollege, bij voorkeur voor een bepaalde tijd in een overgangssituatie met voldoende begeleiding en toezicht, zal zondermeer de transparantie ten goede komen. De overgangsfase zal daarnaast een zekere vorm van garantie bieden voor de toekomst waarbij herhaling van de situatie die leidde tot de ingreep op 7 februari 2018 zich niet meer voor zal doen.”